

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi
tomi.lindholm@lvm.fi

Asia: Lausuntopyyntö luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi postilain muuttamiseksi (LVM/1042/03/2015)

Kaleva Oy (jäljempänä Kaleva) kiittää mahdollisuudesta esittää lausuntonsa hallituksen luonnoksesta esitykseksi postilain muuttamiseksi ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Yleispalveluun liittyvät seikat

Hallituksen esitysluonnoksessa on kiitettävällä tavalla otettu huomioon kansalaisten mahdollisuudet tasavertaiseen tiedonsaantiin. Lain valmistelun aikaisemmissa vaiheissa vaihtoehtona ollut kolmipäiväiseen yleispalveluvelvoitteen mukaiseen postin keräily- ja jakelutiheyteen siirtyminen olisi saattanut taajamien ja asutuskeskusten ulkopuolella asuvat ihmiset epätasa-arvoiseen asemaan tasapuolisen tiedonsaannin mahdollisuuksien suhteen. Luonnoksessa esitetty malli, jossa yleispalveluvelvoitteeseen kuuluva keräily- ja jakelutiheyden viisipäiväisyys säilyy erikseen määriteltävillä harvaan asutuilla alueilla ja muuttuu vastaavasti kaupunki- ja taajama-alueilla kolmipäiväiseksi, vastaa Kalevan arvion mukaan tasapuolisuuden periaatteen toteutumista.

Esitetty malli antaa järkevästi toteutettuna kelvolliset edellytykset sanomalehtien nykyisenkaltaisen viisipäiväisen jakelun toteuttamiseen myös haja-asutusalueilla. Se edellyttää, että yleispalvelun suorittaja tarjoaa jatkossakin yleispalveluvelvoitteen täyttämiseen käyttämänsä jakeluverkkoa lehtikustantajien tarvitsemaan viisipäiväiseen lehtijakeluun avoimin ja syrjimättömin ehdoin sekä kohtuullisin kustannuksin.

Kalevan näkemyksen mukaan esitetty malli on omiaan edistämään lehtitalojen, yleispalveluvelvoitteesta tällä hetkellä vastaavan Posti Oy:n ja hankintamenettelyn kautta jakeluoperaattoreiksi valikoituneiden tahojen rakentavaa ja kansalaisia parhaimmalla mahdollisella tavalla palvelevaa yhteistyötä sekä tervettä markkinaehtoista kilpailua.

Ongelmaton malli ei ole. Kaleva kantaa huolta muun muassa siitä, miten haja-asutusalueiden jakeluiden hankintamenettely toteutetaan tasapuolisesti. Lakiesityksessä hankintamenettely asetettaisiin yleispalvelun tarjoajan eli Posti Oy:n tehtäväksi.

Hankintamenettelyn toteuttamisesta on oltava laissa tarkempi ohjeistus, jolla vältetään yleispalvelun tarjoajan mahdollisuus määrittellä hankinnat oman etunsa mukaisesti. Lakiesityksen mukaan hankintamenettely tulisi koskemaan vain yleispalveluun kuuluvien tuotteiden jakelua. Jakelujen kustannustehokkaan toteuttamisen kannalta olisi tärkeää saada kaikki postilähetykset hankintamenettelyn piiriin.

Kolmi- ja viisipäiväisten jakelualueiden rajojen määrittelystä lakiesityksessä todetaan, että viisipäiväinen jakelu taataan Viestintäviraston määrittelemillä alueilla, joissa ei ole sanomalehtien varhaisjakelua. Esimerkiksi varhaisjakelualueiden ja Postin postinumeroalueiden päällekkäisyyksistä ja ristikkäisyyksistä johtuen ko. alueiden määrittely tulee tehdä tiiviissä yhteistyössä lehtikustantajien, yksittäisten jakeluoperaattoreiden ja Posti Oy:n kesken. Kalevan mielestä lakitekstiä tulee tältä osin täsmentää.

Esityksen mukaisesti toteutuessaan laki sallii yleispalvelutuotteiden kulkunopeuden alenemisen kahdesta päivästä neljään päivään ja jakelun laatustandardin väljentämisen, mitkä mahdollistavat merkittävät kustannussäästöt yleispalvelutuotteiden jakamisesta. Lisäksi laissa sallittaisiin yleispalveluvelvoitteen haltijalle kohtuullinen kate yleispalvelutuotteiden jakamisesta. Edellä mainitut asiat ovat ristiriidassa sen kanssa, että lainkohta yleispalvelun rahoituksesta on lakiesityksessä samansisältöinen kuin nyt voimassa olevassa postilaissa. Kalevan käsityksen mukaan yleispalveluvelvoitteen mukaisen jakelun suorittaminen ei voi tulevaisuudessa aiheuttaa velvoitteen haltijalle kohtuutonta taloudellista rasitetta, ja sen vuoksi nykyisen rahoitusmallin säilyttäminen uudessa laissa ei ole tarkoituksenmukaista. Muiden postiyriyten osallistuminen yleispalvelutuotteiden jakelujen rahoitukseen on Kalevan näkemyksen mukaan poistettava lakitekstistä tai rahoitukseen osallistuminen on oltava vähintäänkin ehdollinen postiyriyten taloudelliseen asemaan.

Postilain valmistelun yhteydessä on viitattu tutkimuksiin, joiden mukaan kirjepostin jakelutiheyden väheneminen ja kirjeiden kulkunopeuden hidastuminen eivät ole suurimmalle osalle ihmisistä kriittisiä asioita. Kaleva kantaa toki huolta yleispalveluun kuuluvan kirjepostin jakelupalveluiden heikentymisestä mutta uskoo tehtyjen tutkimusten tulosten pohjalta siihen, että muutos ei aiheuta kansalaisille kohtuutonta haittaa.

Postinumerojärjestelmä ja osoiterekisteri

Postinumero- ja osoitejärjestelmää koskevat kohdat lakiesityksessä ovat Kalevan näkemyksen mukaan askelia tervettä kilpailua edistävään suuntaan järjestelmien avoimuuden ja tietojen saantiin liittyvien kustannusten osalta. Selvä puute esityksessä on se, ettei postinumerojärjestelmää koskevassa kohdassa oteta kantaa siihen, miten postinumeroalueita hallitaan, kehitetään ja muodostetaan. Käytännössä Posti Oy voi jatkossakin perustaa ja hallinnoida postinumeroalueita oman liiketoimintansa tarpeiden mukaisesti. Kalevan käsityksen mukaan tämä on omiaan heikentämään kilpailutusmahdollisuuksia esimerkiksi mainos- ja ilmaislehtien jakeluissa. Asia tulisi laissa määrittellä niin, että se ei mahdollista kilpailun vääristämistä.

Lakiesityksen mukaan Posti Oy on velvollinen luovuttamaan ajantasaiset osoitetiedot toisille postiyrityksille irrottamiskustannuksin. Kaleva toteaa, että tämä on omiaan edistämään sekä postitoiminnan tervettä kilpailua että periaatetta kansalaisten yhden luukun palvelusta.

Muiden posti- ja jakeluyritysten kuin Posti Oy:n on tällä hetkellä hyvin haasteellista jakaa yrityspostia yrityskentän laajasti käyttämien postilokero-osoitteiden vuoksi. Postilokeroverkko on käytännössä täysin Posti Oy:n hallinnassa, ja muilla postiyrityksillä ei ole kohtuullisin ehdoin pääsyä ko. verkkoon. Lisäksi Posti Oy on luonut yrityspostinumero- ja virtuaalipostilokerojärjestelmän, joihin liittyvät fyysiset jakeluosoitteet ovat vain Posti Oy:n itsensä tiedossa, mikä käytännössä estää muiden postiyritysten tasapuolisen ja kilpailukykyisen yrityspostin jakelutoiminnan. Kaleva esittää, että laissa veloitetaan Posti Oy toimittamaan muille postiyrityksille fyysiset jakeluosoitteet myös postilokeroille, yrityspostinumeroille ja niiden sisällä oleville virtuaalipostilokeroille.

Oulussa 1. päivänä joulukuuta 2016

Kaleva Oy
Jukka Haapalainen
Toimitusjohtaja